

Mitä historia on?

Sana 'historia' tarkoittaa kahta asiaa:

**1) Kaikki, mitä
menneisyydessä
ennen meitä on
tapahtunut.**

**2) Kirjoitettu kertomus
menneisyydestä.**

Mitä historia on?

- historia on kreikkaa ja tarkoittaa **kertomusta, tarinaa tai tutkimusta menneisyydestä**
- **menneisyyden tapahtumia**
 - **mitä todella on tapahtunut ja mitä siitä tiedetään**
- **ihmiskunnan muisti**
- **humanistinen aine, joka selittää ja kuvaa ihmisen toimintaa eri aikakausina ja eri ilmiöissä**
- **tiedot lähteistä tehtyjä johtopäätöksiä, totuus tulkinnallista – ero luonnontieteisiin**

Tehtävä 2. Missä mielessä tämä oppikirja on a. historiallinen lähde

- Kirja itsessään on kirjallinen jäänne menneisyydestä.**
- Se kertoo 2000-luvun alun näkökulmista historiaan.**
- Se kertoo opetusta ohjaavasta opetussuunnitelmasta.**

Tehtävä 2 Missä mielessä tämä oppikirja on b. tulkinta historiasta?

- Kirjassa ei kerrota koko menneisyyttä vaan joitakin näkökulmia menneisyyteen.
- Kirjaan on nostettu joitakin menneisyyteen liittyviä tulkintoja, mutta ei kaikkia.
- Kuva menneisyydestä muuttuu koko ajan ja kirjaan on pyritty ottamaan mukaan uusimpia tulkintoja menneisyyden asioista.
- Kirjassa on useita kohtia, joissa korostuu historian tulkinnallisuus esim. Rooman tuhoa käsittelevä osuus.

Mistä historian tutkimus saa tietonsa?

LÄHTEET:

- Tutkimalla lähteitä, jotka voidaan jaotella seuraavasti:

1. ARKEOLOGISET LÄHTEET

- Esimerkiksi patsaat

Mitä muita arkeologisia lähteitä keksit?

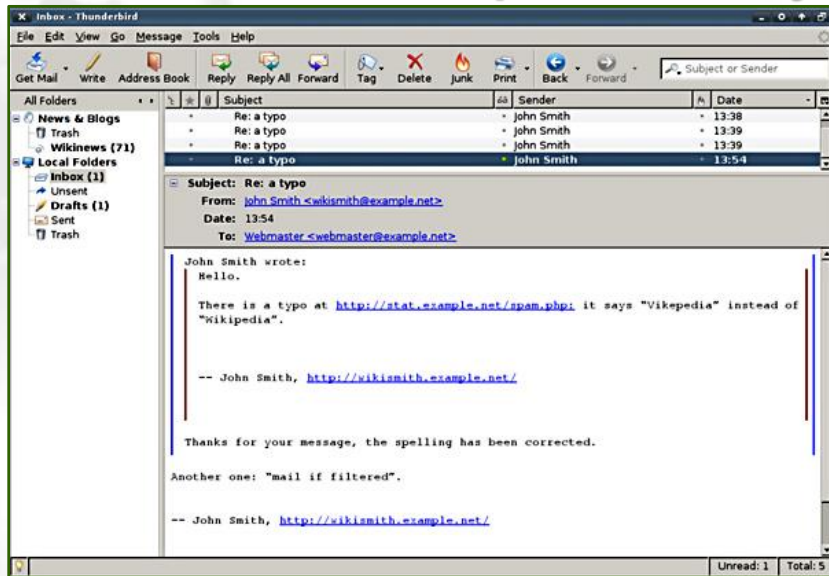
- Korut, työkalut, astiat, vaatteet, aseet
- Kokonaiset rakennukset tai kaupungit

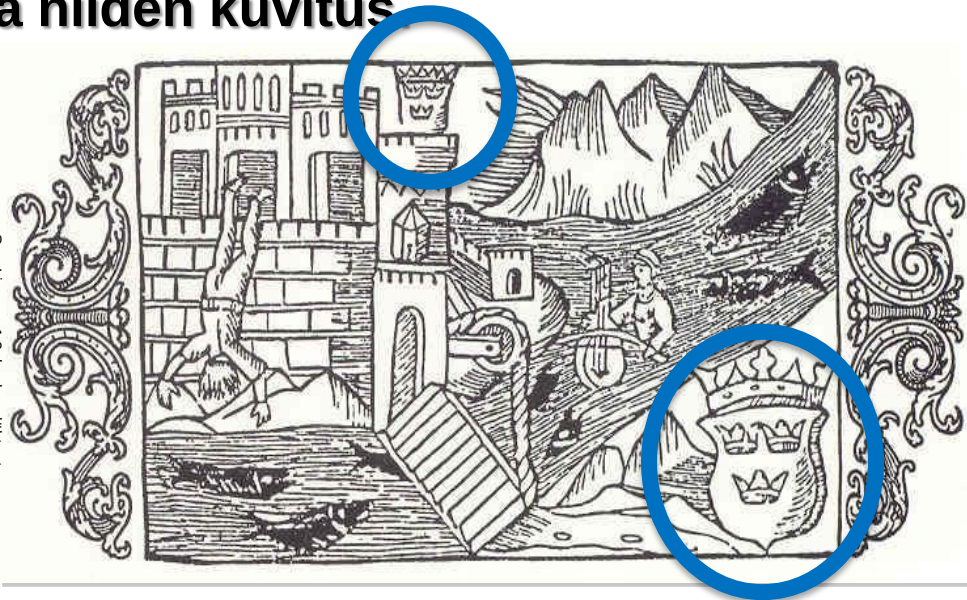
Pääsiäissaaren kivipäitä
noin 1000–1100-luvulta.

2. KIRJALLISET LÄHTEET

Esim. sähköpostit tai kirjat ja niiden kuvitus

Gnu Licence 1.2, ks. kuvailheet

- Näkymä Mozilla Thunderbird-sähköpostiohjelmasta. Minkälaisia asioita sähköpostien perusteella voidaan päätellä?

→ **Lähettiläjä, vastaanottajat, ajankohta ja viestien sisältö.**

- Olavinlinna Olaus Magnuksen kirjassa *Pohjoismaisten kansojen historia* (1555). **Mistä voi päätellä linnan omistajavaltion?**

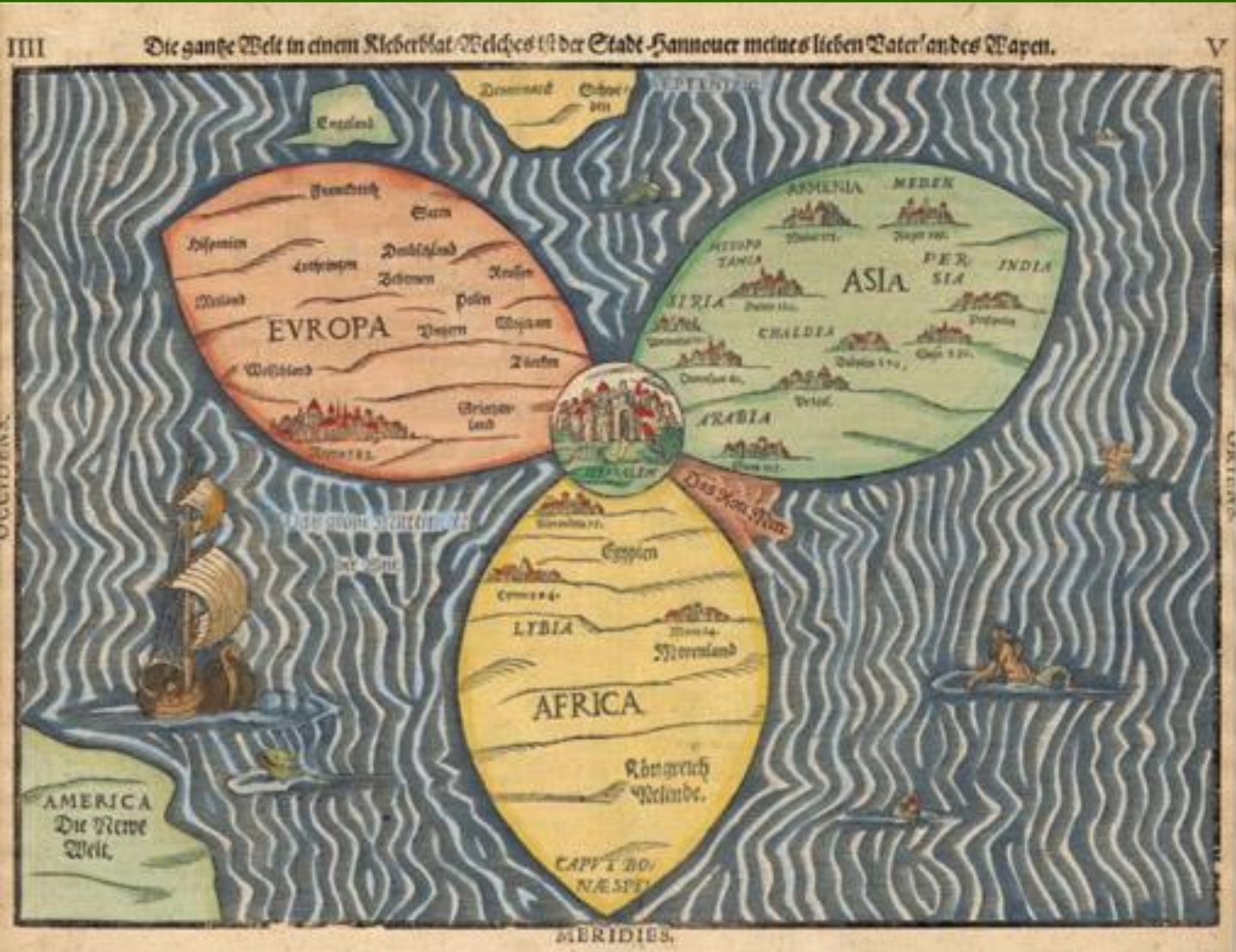
→ **Kuvassa on kaksi Tre kronor -vaakunaa.**

Mitä muita kirjallisia lähteitä on ole

- Kartat
- Päiväkirjat, pöytäkirjat, julisteet, maino

• Maailemankartta vuodelta 1581 esittää Jerusalemin kaupungin maailman keskipisteenä. Samalla se paljastaa tekijänsä ja aikansa maailmankuvan.

3. SUULLISET LÄHTEET, esimerkiksi perimätieto.

- Taiteilija maalaa kuvaa intiaanien ja valkoisten taistelusta ja kertoo samalla tarinoita sodista nuoremmalle kuuntelijalle. Kuva vuodelta 1902.
- Haastattelu on nykytutkijan tapa käyttää suullista perimää menneisyyden tutkimuksessa.

Mitä lähteet ovat? → Lähdekritiikki !

ARKEOLOGISET LÄHTEET

- sinetit, rahat, työkalut, rajakivet, patsaat

KIRJALLISET LÄHTEET

- kirjeet, päiväkirjat, kartat, asiakirjat, s-postit, sos.media

KUVALÄHTEET

- taideteokset
- valokuvat
- sinetit

HENKISET LÄHTEET

- perimätieto, kieli, tavat, haastattelut

ULKOINEN LÄHDEKRITIIKKI

- tutkii ja paljastaa väärennökset
- kysyy, onko lähde se, jona se esiintyy

SISÄINEN LÄHDEKRITIIKKI

- kysyy, mihin tarkoitukseen lähde on tehty
- kysyy, mihin kirjoittaja pyrkii

Tehtävä 2 Historiallisten lähteiden luotettavuudessa on eroja. Minkälaiset lähteet ovat mielestäsi syntytapansa puolesta luotettavia ja minkälaiset epäluotettavia?

Luotettavia:

- **arkeologiset lähteet:** kalliopiirroksset, luolamaalaukset, haudat, patsaat, asumusten jäännökset, luut, aseet, työkalut
- **kirjoitetut lähteet, viralliset:** kokouspöytäkirjat, monen osapuolen sopimukset
- **valokuvat?**

Tehtävä 2 Historiallisten lähteiden luotettavuudessa on eroja. Minkälaiset lähteet ovat mielestäsi syntytapansa puolesta luotettavia ja minkälaiset epäluotettavia?

Epäluotettavia:

- **kirjoitetut lähteet, epäviralliset:** elämänkerrat, muistelmat, päiväkirjat, raportit, romaanit, novellit, vaalimainokset
- **kuvalliset lähteet (epäviralliset):** sarjakuvat, maalaukset, elokuvat, mainokset
- **suulliset lähteet:** kansanrunot, suullinen perimätieto

Yleensä lähdettä pidetään totena, kun siihen sisältyvä asia löytyy kahdesta lähteestä, jotka ovat syntyneet toisistaan riippumatta

Tehtävä 3. Millaisia lähdekriittisiä kysymyksiä tälle kirjalle voi esittää?

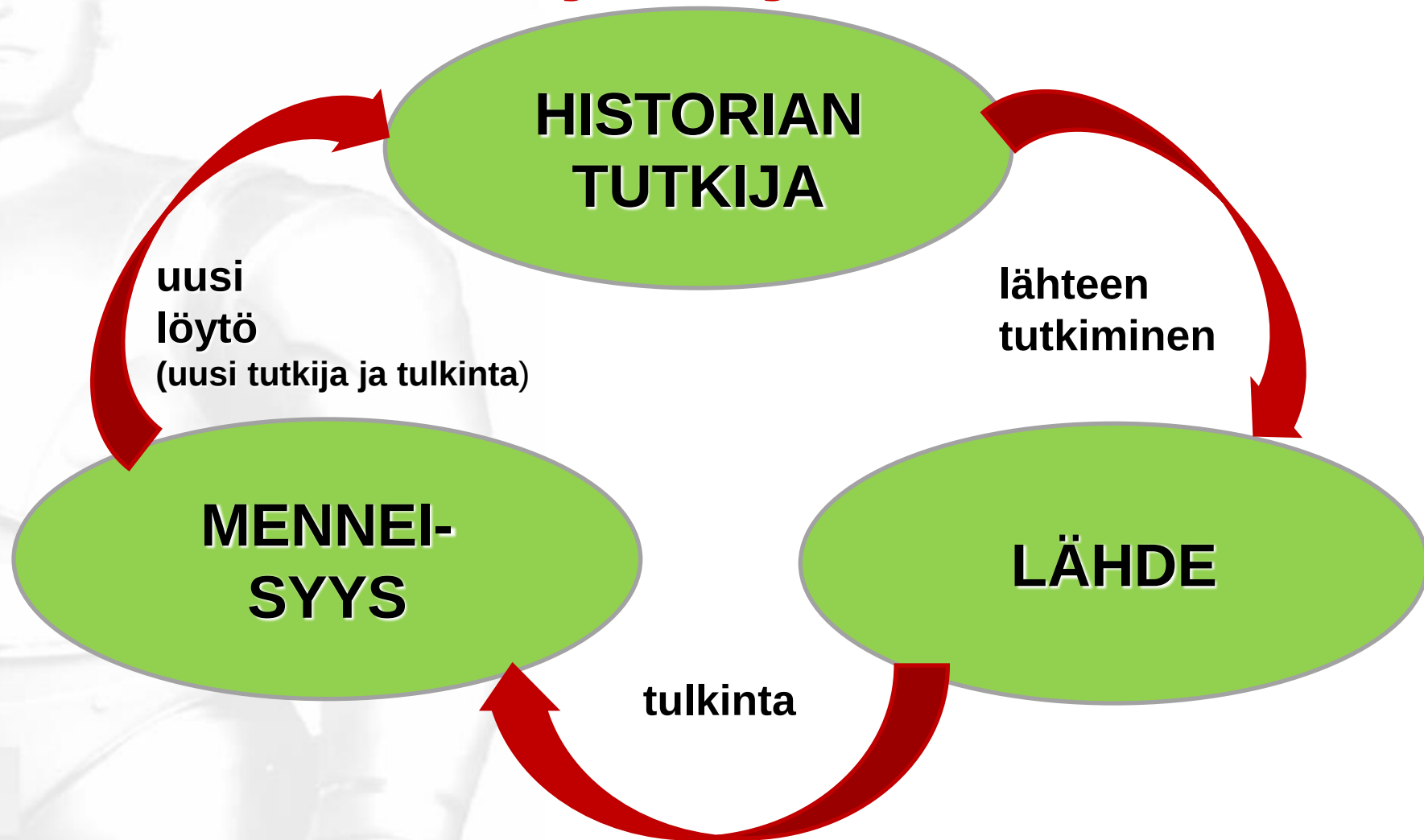
- Miksi kirja on tehty?**
- Korostuvatko kirjassa tietyt tulkinnat?**
- Mitä lähteitä kirjoittajat ovat käyttäneet?**
- Miten oppikirjailijoiden ja heidän aikakautensa näkemykset historiasta heijastuvat oppikirjan sisältöön?**

Arkeologisia lähteitä tutkitaan myös muiden tieteiden avulla.

- Roomalaista luurankoa tutkitaan esimerkiksi arkeologian, luonnontieteiden, lääketieteen ja geenitutkimuksen menetelmin.
- Tuloksia verrataan kirjoitettuihin lähteisiin, joita on säilynyt Rooman valtakunnan ajoilta.

Historian tutkijan työ

Tehtävä 4. Millä tavalla historiantutkija voi välttää omien ennakkokäsitystensä heijastumisen tutkimuksiinsa?

- pohtimalla ja tiedostamalla omat asenteensa ja arvonsa sekä niiden mahdollinen heijastuminen tutkimukseen
- tuomalla julkisesti esiin mielipiteensä ja ennakkoasenteensa
- julkinen keskustelu ja muiden tutkijoiden mahdollinen kritiikki vaikuttaa ehkäisevästi omien asenteiden heijastumiseen tutkimukseen
- toisaalta se on vaikeaa; ”jokaisella aikakaudella on omat historiantulkinnat”

Historiallinen tieto

1. Kaikki tapahtumat:

2. Tärkeät tapahtumat:

3. Tapahtumat, joista on lähteitä:

4. Tapahtumat, joita on mahdollista tutkia:

5. Tapahtumat, jotka ope tietää:

-

Miten historiaa opiskellaan? (Kertaus esim. kokeeseen)

- rakenna aikakaudesta kokonaiskuva sijoittamalla yksittäiset asiat laajempaan yhteyteen
- tee käsitekartta/luettelo opiskeltavan luvun asioista

→ oppikirjassa!

- opettele käsitteet
- vastaa kysymyksiin:

Kuka teki?

Mitä teki?

Miksi teki?

Milloin teki?

→ JA MITÄ SEURAUKSIA!!!

Missä?
Miten?

Miten historiaa opiskellaan?

- Lue läksy joka tunniksi
- Tee/pohdi annetut tehtävät
 - alleviivaa oppikirjasta
 - ryhmittele, tee luettelo tai mind map tms.
 - jätä tilaa lisäyksille
- koesivuja n. 150

Käytä omia hyväksi koettuja tapoja ja vahvuuksiasi!

Miten historiaa

- tutustu kurssisisältöön (sisällysluettelo) ja esilue oppikirja
- katsele otsikot ja kuvat kuvateksteineen
- lue, numeroi ja alleviivaa oppikirjan tekstiä tai tee muistiinpanoja/alleviivaa
 - lue historiallisia romaaneja, katso historiallisia elokuvia sekä dokumentteja televisiosta
- eläydy ikään kuin matkaisit aikakoneella ja ymmärrä, että historiaa selitetään käsiteltävästä aikakaudesta käsin

Miksi opiskella/kirjoittaa?

- yleissivistys – tarvitaan joka työssä
- sisältöä
- tulevaisuuden opiskelu
 - pääaineena
 - sivuaineena; taloustiede, valtio-oppi, kv.politiikka, politiikan tutkimus, muut yhteiskuntatieteet (yhteiskuntatiede, sosiologia)
- suunnitelmat muuttuvat
- Kirjoituksissa ainerajat ylittäviä kysymyksiä!

Miksi historiaa opiskellaan? !

Ensisijaiset tavoitteet;

1. Historiallisen kokonaisuuden ymmärtäminen

2. Muutoksen ymmärtäminen

- historia on ”ihmiskunnan järjestetty muisti”
- ”joka tuntee menneisyyden ymmärtää nykyisyyttä ja voi realistisesti suunnitella tulevaisuutta”
- toistammeko samat virheet aina uudelleen?

3. Muiden kulttuurien tunteminen

4. Mahdollisimman hyvän arvosanan saaminen päättötodistukseen

Historialliset romaanit

Mika Waltari eri aikakausista:

- *Sinuhe egyptiläinen* (Egypti)
- *Turms kuolematon* (Kreikka)
- *Valtakunnan vihollinen* (Rooma)
- *Johannes Angelos* (Bysantti)
- *Nuori Johannes* (Bysantti ja islam)
- *Mikael Karvajalka* (Keskiaika)
- *Mikael Hakim* (Bysantti)

Väinö Linna:

- *Tuntematon sotilas*
- *Täällä Pohjantähden alla*

Historialliset romaanit

Muita suositeltavia kirjoja eri aikakausista:

- **Wilbur Smith:** *Joen jumala* (Egypti)
- **Henrik Sienkiewicz:** *Quo Vadis?* (Rooma)
- **Conn Iggulden:** Rooman portit, Sodan jumalat...
- **Connie Willis:** *Tuomiopäivän kirja* (keskiaika)
- **Jan Quillou:** *Tie Jerusalemiin jne., trilogia* (keskiaika)
- **Ken Follett:** Taivaan pilarit, Maailma vailla loppua (keskiaika)
- **Boccaccio:** *Decamerone* (keskiaika)
- **Umberto Eco:** Ruusun nimi, Baudolino, ...(keskiaika)
- **Alexandre Dumas:** *Kolme muskettisoturia* (uusi aika)
- **Victor Hugo:** *Kurjat* (uusin aika)

Elokuvia

- Da Vinci -koodi
- Platoon
- Kolmannen asteen yhteys
- Kauriinmetsästäjä
- Pearl Harbour
- Braveheart
- Australia
- Elisabeth
- Pelastakaa sotamies Ryan
- Egyptin prinssi
- Troija
- Odysseus
- Geishan muistelmat
- Hiipivä tiikeri ja sammunut lohikäärme
- Martin Luther
- Gladiaattori
- Spartacus
- Kuningattaren sisar
- Ikuisesti sinun
- Henrik VIII
- Shakespeare in love
- 300
- Taistelutoverit
- Kummisetä
- Polttouhrit
- Rooman valtakunnan tuho
- Kingdom of Heaven
- Arn
- Dinosaurusten matkassa
- United 93
- World Trade Center
- Itämeren arvoitus
- Atlantis
- Cleopatra
- Kuningas Arthur
- Merlin
- Miekka kivessa
- Tulikärpästen hauta
- Pocahontas
- Matka maailman ympäri 80 päivässä
- Viimeinen keisari
- Julius Caesar
- Muumiot, India Jonekset...

Miksi historiaa opiskellaan?

- ”joka tuntee menneisyyden, ymmärtää nykyisyyttä ja voi realistisesti suunnitella tulevaisuutta”
 - historia on ”ihmiskunnan järjestetty muisti”
- vankka pohja yleissivistykselle
- avain kansainvälisyyteen ja vieraiden kulttuurien ymmärtämiseen
- juurien kaipuu, tiedonhalu, uteliaisuus
- toistammeko samat virheet aina uudelleen?

Historian aikakaudet

Oppikirjan s. 10-11!

nykyaika

1914–

uusin aika

1789–1914

uusi aika

1500–1789

keskiaika

500–1500 jKr.

antiikin aika

500–500 jKr.

vanha aika

3500 eKr–500 eKr.

Esihistoria

- 3500 eKr.

